

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR.
VIII-1029 23, 26, 27, 29, 35, 70, 79², 112, 113, 114, 115, 117 IR 156 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO
ĮSTATYMO NR. VIII-1234 11 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS IKITEISMINIO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO
TVARKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1031 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 21 IR
22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ
ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 104¹, 146, 148, 151, 152, 155, 156, 159 IR
160 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 30¹ IR 31² STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS MUITINĖS ĮSTATYMO NR. IX-2183
38 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, šių projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 23, 26, 27, 29, 35, 70, 79², 112, 113, 114, 115, 117 ir 156 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ABTĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 11 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo Nr. VIII-1031 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 21 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – IAGNTĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 104¹, 146, 148, 151, 152, 155, 156, 159 ir 160 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – MAĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 30¹ ir 31² straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo Nr. IX-2183 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau kartu – įstatymų projektai) parengti, siekiant paspartinti administracinių ginčų nagrinėjimą ir sumažinti administracinių teismų darbo krūvį, skatinti ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo plėtrą ir prieinamumą pareiškėjams, užtikrinti veiksmingą asmens pažeistų teisių gynybą teisme ir ne teismo tvarka.

Teisė į teisminę gynybą įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, aiškindamas šią normą, ne kartą savo bylose yra akcentavęs, kad teisė kreiptis į teismą yra absoliuti; šios teisės negalima apriboti ar paneigti; konstitucinis teisminės gynybos principas yra universalus; asmens teisės turi būti ginamos ne formaliai, o realiai ir veiksmingai; asmeniui jo pažeistų teisių gynybą teisme garantuojama nepriklausomai nuo jo teisinio statuso; teisės aktais gali būti nustatyta ir ikiteisminė ginčų sprendimo tvarka, tačiau negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigta asmens, manančio, kad jo teisės ar laisvės pažeistos, teisė ginti savo teises ar laisves teisme (pvz., 2004 m. rugpjūčio 17 d., 2012 m. gruodžio 10 d., 2024 m. birželio 27 d. nutarimai).

Šiuo metu galiojančiuose įstatymuose paprastai numatomas vieno mėnesio terminas apskųsti įvairių viešojo administravimo subjektų priimtus administracinius sprendimus ir kitus veiksmus (atsisakymą juos atlikti) teismui arba ne teismo tvarka. Pastebėtina, kad vieno mėnesio terminas kreiptis į administracinį teismą numatytas nuo 1999 m., kai Lietuvoje dar nebuvo taikoma Europos Sąjungos teisė ir buvo dar negausi Konstitucinio Teismo doktrina, be to, tik pradėjo formuotis administracinių teismų praktika. Skundų skaičius administracinių teismų darbo pradžioje buvo itin mažas, skundai buvo pradedami nagrinėti iš karto juos gavus, tai buvo pagrindinė priežastis nustatant vieno mėnesio kreipimosi į teismą terminą. Šiuo metu gaunamų skundų skaičius per metus Regionų

administraciniame teisme siekia apie 18000. Pažymėtina, kad nemaža administraciniuose teismuose nagrinėjamų bylų dalis yra itin sudėtingos. Todėl per tokį (vieno mėnesio) įstatymuose tebegaliojantį terminą asmeniui, laikytinam silpnėse proceso šalimi ginče su valstybe ar savivaldybe, ypač neturinčiam teisinio išsilavinimo, sunku suspėti laiku pateikti išsamiais teisiniais ir faktiniais motyvais pagrįstą skundą. Pastebėtina ir tai, kad kai kuriuose įstatymuose yra nustatytas dviejų mėnesių terminas apskųsti viešojo administravimo subjekto neveikimą arba vilkinimą atlikti veiksmus, nors parengti skundą dėl priimto sprendimo ar kito atlikto veiksmo gali būti sunkiau ir užtrukti ilgiau, negu skundžiant neveikimą ar vilkinimą, kai pakanka įrodyti tik pareigos priimti sprendimą buvimą. Todėl įstatymų projektais siūloma nustatyti dviejų mėnesių terminą skųsti tiek viešojo administravimo subjektų priimtus administracinius sprendimus ir kitus veiksmus (atsisakymą juos atlikti), tiek neveikimą arba vilkinimą atlikti veiksmus, kad asmuo galėtų veiksmingai įgyvendinti savo konstitucinę teisę kreiptis į teismą, kai jo teisės ar laisvės yra pažeidžiamos.

Nagrinėjant administracines bylas pastebima, kad tais atvejais, kai administraciniai ginčai pirmiausia išnagrinėjami nepriklausomose kolegialiose ikiteisminėse institucijose, teismuose tokios bylos nagrinėjamos greičiau ir kokybiškiau, nes esminės bylų faktinės aplinkybės ir kiti fakto klausimai būna nustatyti. Be to, ikiteisminis administracinių ginčų nagrinėjimas yra mažiau formalizuotas, greitesnis ir pigesnis būdas (nereikia mokėti žyminio mokesčio ar padengti kitos ginčo šalies bylinėjimosi išlaidų) asmenims ginti pažeistas teises ir įstatymų saugomus interesus. Atsižvelgiant į tai, įstatymų projektais siekiama skatinti ir efektyvinti administracinių ginčų nagrinėjimą ne teismo tvarka dviejose pagrindinėse institucijose – Lietuvos administracinių ginčų komisijoje (toliau – LAGK) bei Mokestinių ginčų komisijoje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – MGK). Be kita ko, numatomas privalomas ikiteisminis ginčų, susijusių su atsiskaitymais už komunalinių ir kitų buityje susidarančių atliekų tvarkymą, nagrinėjimas MGK. Šiais pakeitimais kartu tikimasi optimizuoti augantį administracinių teismų darbo krūvį ir sudaryti prielaidas kitas teismuose esančias bylas nagrinėti dar operatyviau bei kokybiškiau, didesnę dėmesį skirti sudėtingoms byloms.

Pastebėtina, kad LAGK ir MGK ginčus nagrinėja greitai ir efektyviai. Pagal Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo (toliau – ĮAGNTĮ) 12 straipsnį LAGK paduotas skundas (prašymas) turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo jo priėmimo dienos. Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 155 straipsnio 3 dalį MGK sprendimą dėl skundo dėl mokestinio ginčo priima per 60 dienų nuo skundo gavimo dienos. Regionų administraciniame teisme viena byla vidutiniškai išnagrinėjama per 143 dienas (remiantis Regionų administracinio teismo 2025 m. veiklos ataskaita).

LAGK 2025 m. veiklos ataskaitos duomenimis, tik 10,5 proc. LAGK sprendimų buvo skundžiami teismui ir net 76 proc. šių apskųstų sprendimų išliko nepakeisti. MGK 2025 m. veiklos ataskaitos duomenimis, 25 proc. MGK sprendimų buvo skundžiami teismui ir net 79 proc. šių apskųstų sprendimų išliko nepakeisti.

Pateikti statistiniai duomenys rodo, kad ginčo šalys pasitiki LAGK ir MGK, kaip nepriklausomomis ikiteisminėmis institucijomis. Jų priimti sprendimai retai kvestionuojami teisme, o teismai pakeičia tik apie penktadalį apskųstų sprendimų. Svarbu akcentuoti ir tai, kad LAGK ir MGK išnagrinėjamų bylų, kuriose sprendimai nėra apskundžiami, skaičiumi yra atitinkamai sumažinamas administracinių teismų darbo krūvis.

Atsižvelgiant į panašų LAGK ir MGK statusą ir vaidmenį, ikiteismine tvarka nagrinėjant administracinius ginčus, įstatymų projektais taip pat siūloma maksimaliai suvienodinti reikalavimus šių komisijų nariams (pvz., numatant bent 3 metų (teisinio) darbo stažą) ir jų paskyrimo tvarką. Be to, įstatymų projektais teikiami kiti pakeitimai, kuriais siekiama efektyvinti bei supaprastinti

administracinių ginčų ikiteisminį nagrinėjimą (pvz., sudarant prielaidas LAGK ginčus nagrinėti arčiau pareiškėjų gyvenamosios vietos (buveinės)), taip pat spręsti kitus aktualiausius su LAGK, MGK ir administracinių teismų veikla susijusius praktinio pobūdžio ir procedūrinius klausimus.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Dabartinis teisinis įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos, jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip. Pagal ABTĮ 29 straipsnio 2 dalį tais atvejais, kai viešojo administravimo subjektas nustatytu laiku skundo (prašymo, pareiškimo) neišnagrinėja (nevykdo savo pareigų arba vilkina klausimo nagrinėjimą ir nustatytu laiku jo neišsprendžia), skundą (prašymą, pareiškimą) dėl pažeistos teisės (dėl neveikimo ar vilkinimo atlikti veiksmus) asmuo gali paduoti administraciniam teismui per du mėnesius nuo dienos, iki kurios turėjo būti priimtas sprendimas (baigėsi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas klausimo išsprendimo laikas). Vadovaujantis ABTĮ 30 straipsnio 3 dalimi, dėl nutarties, kuria atsisakoma atnaujinti praleistą terminą skundui (prašymui, pareiškimui) paduoti, pareiškėjas gali duoti atskirą skundą Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 14 straipsnyje nustatyta asmens teisė apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksmą (neveikimą), taip pat vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus per vieną mėnesį nuo administracinio sprendimo ar atsakymo įteikimo (paskelbimo) ar veiksmo (neveikimo) arba vilkinimo paaiškėjimo asmeniui dienos tam pačiam arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai arba administraciniam teismui. Vadovaujantis VAI 11 straipsnio 3 dalies 5 punktu, prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėjęs daugiau kaip vienas mėnuo.

IAGNTĮ 8 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad skundas (prašymas) LAGK paduodamas per vieną mėnesį nuo individualaus administracinio akto paskelbimo arba įteikimo ar pranešimo apie viešojo administravimo subjekto veiksmus (atsisakymą atlikti veiksmus) suinteresuotai šaliai dienos. Pagal IAGNTĮ 8 straipsnio 2 dalį viešojo administravimo subjekto neveikimas (vilkinimas) gali būti apskustas per du mėnesius nuo dienos, kurią baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas klausimo išsprendimo terminas. IAGNTĮ 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bylos šalys, nesutinkančios su tam tikru LAGK, jos pirmininko (komisijos pirmininko pavaduotojo teritoriniame padalinyje) ar kito LAGK nario sprendimu (sprendimu laikyti skundą (prašymą) nepaduotu ir grąžinti jį padavusiam asmeniui), turi teisę tą sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo apskusti apygardos administraciniam teismui ABTĮ nustatyta tvarka.

MAĮ 152 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad skundas dėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimo paduodamas centriniam mokesčių administratoriui, o skundas dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo paduodamas MGK per 20 dienų nuo skundžiamo sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos (nuo termino sprendimui dėl mokestinio ginčo priimti pasibaigimo

dienos). MAĮ 159 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad skundas teismui turi būti paduodamas taip pat per 20 dienų po centrinio mokesčių administratoriaus arba MGK sprendimo įteikimo dienos.

Pagal minėtas šiuo metu galiojančias įstatymų nuostatas asmuo, kuris pagrįstai mano, kad viešojo administravimo subjekto sprendimu ar kitu veiksmu jo konkreti teisė buvo pažeista, per vieną mėnesį turi ne tik prireikus susirasti advokatą, bet ir surinkti reikalingus dokumentus bei papildomą medžiagą, patvirtinančią visas skundo aplinkybes. Siekiant apskūsti priimtus administracinius sprendimus (atliktus veiksmus), papildomai gali prireikti laiko šių sprendimų priėmimą (veiksmų atlikimą) pagrindžiantiems dokumentams ir kitai susijusiai informacijai gauti. Asmuo, skundžiantis viešojo administravimo subjekto sprendimą, šiuo atveju laikytinas silpnesne proceso šalimi ginče su valstybe ar savivaldybe, jis yra ribojamas ir įstatyme nustatytais terminais, per kuriuos viešojo administravimo subjektai jam turėtų pateikti prašomus su priimtu sprendimu (atliktu veiksmu) susijusius dokumentus ar kitą informaciją. Be to, rengiant skundą, surinktus dokumentus ir kitą reikalingą medžiagą reikia įvertinti vadovaujantis ne tik Lietuvos teise, įskaitant Konstitucinio Teismo ir administracinių teismų praktiką, bet ir daugeliu atveju išanalizavus bylai aktualias Europos Sąjungos teisės normas bei tarptautinių teismų praktiką. Kai situacija yra sudėtinga, vieno mėnesio termino gali nepakakti tinkamai surašyti skundą. Tik dėl svarbios priežasties praleistas (kartu pateikus tokius įrodymus) skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminas pareiškėjo prašymu gali būti atnaujintas pagal ABTĮ 30 straipsnį, 132 straipsnio 2 dalį, IAGNTĮ 9 straipsnį ar MAĮ 152 straipsnio 3 dalį. Tam tikrais atvejais paduotą skundą (prašymą, pareiškimą) tenka tikslinti (pagal ABTĮ 50 straipsnio 3 dalį) arba pildyti papildomais rašytiniais paaiškinimais (pagal ABTĮ 52 straipsnio 2 dalį). Tokiais atvejais teismui prireikia papildomų laiko ir kitų administracinių sąnaudų sprendžiant termino atnaujinimo, patikslintų skundų ar papildomų rašytinių paaiškinimų priėmimo klausimą. Įvertinus tai, kad kasmet Regionų administraciniame teisme gaunama apie 400 prašymų dėl praleisto termino atnaujinimo, laikytina, kad termino praleidimas nėra pavienis reiškinys, o turi sisteminį pobūdį, rodantį, kad šiuo metu galiojantis vieno mėnesio terminas ne visais atvejais yra pakankamas efektyviam teisės kreiptis į teismą įgyvendinimui.

Įvertintina ir tai, kad advokatai specializuojasi konkrečių bylų nagrinėjime ir jų darbo grafikas dažnai būna suplanuotas kelioms savaitėms į priekį. Todėl pasitaiko atvejų, kai asmuo apskritai negali laiku surasti advokato, kuris sutiktų per vieną mėnesį imtis surašyti skundą. Taigi kai kuriais atvejais, kai asmuo neturi teisinio išsilavinimo ir ypač sudėtingose bylose, kurių vis daugėja, galimybė kreiptis į teismą per vieną mėnesį apskritai nebegali būti įgyvendinta.

Vadovaujantis MAĮ 145 straipsnio 1-2 dalimis, mokestiniams ginčams MAĮ nustatoma ir reglamentuojama privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra. Ši nuostata neriboja mokesčių mokėtojo teisės po atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokesčio ginčo tiesiogiai kreiptis į teismą. MAĮ numatyta mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūra taip pat taikoma nagrinėti mokesčių mokėtojo skundams dėl mokesčių administratoriaus sprendimo neatleisti nuo baudų bei (arba) delspinigių mokėjimo ir mokesčių administratoriaus atlikto mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos įskaitymo. MAĮ 146 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nenurodytų MAĮ 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokestiniai ginčai nesprensdžiami iš esmės, nagrinėjami ABTĮ nustatyta tvarka. Vadovaujantis MAĮ 147 straipsniu, mokestinius ginčus nagrinėja centrinis mokesčių administratorius, MGK ir teismas. MAĮ 151 straipsnyje apibrėžta, kad MGK nagrinėja: mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus; mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, priimtų išnagrinėjus mokesčių mokėtojų skundus dėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimų;

mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus, kai centrinis mokesčių administratorius per šio Įstatymo nustatytus terminus nepriėmė sprendimo dėl mokestinio ginčo.

Pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – ATĮ) 30¹ straipsnio 6 dalį reikalavimai dėl laiku nesumokėtos savivaldybės nustatytos rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą priteisimo iš rinkliavos mokėtojo nagrinėjami ABTĮ nustatyta tvarka; dėl laiku nesumokėtos rinkliavos priteisimo gali būti kreipiamasi į Regionų administracinę teisumą su pareiškimu išduoti teismo įsakymą. ATĮ 31² straipsnio 1 dalyje (redakcija, įsigaliosianti nuo 2026 m. birželio 1 d.) nustatyta, kad atliekų turėtojų raštu pateiktus skundus dėl jiems nustatytos (apskaičiuotos) rinkliavos ar įmokos, rinkliavos ar įmokos lengvatų pritaikymo VAI ir savivaldybės tarybos patvirtintose ginčų ir skundų nagrinėjimo taisyklėse nustatyta tvarka savivaldybės pavedimu pirmiausia nagrinėja komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius arba juridinis asmuo, savivaldybės pavedimu atliekantis komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas, arba savivaldybės vykdomoji institucija. Nesutinkant su komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus arba minėto juridinio asmens priimtu sprendimu arba kai sprendimas per nustatytus terminus nepriimamas, gali būti kreipiamasi į savivaldybės vykdomąją instituciją arba jos įgaliotą asmenį. Nesutinkant su savivaldybės vykdomosios institucijos arba jos įgalioto asmens priimtu sprendimu arba kai sprendimas per nustatytus terminus nepriimamas, savivaldybės vykdomosios institucijos arba jos įgalioto asmens sprendimas arba neveikimas gali būti skundžiamas VAI nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai (LAGK vadovaujantis IAGNTĮ nustatyta tvarka) arba administraciniam teismui.

Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo (toliau – MĮ) 38 straipsnyje nustatyta, kad šio įstatymo 31–37 straipsniai (dėl skundų nagrinėjimo) netaikomi mokestiniams ginčams, taip pat mokesčių mokėtojo skundams dėl mokesčių administratoriaus sprendimo neatleisti nuo baudų ir (arba) delspinigių mokėjimo ir mokesčių administratoriaus atlikto mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos įskaitymo, kurie nagrinėjami MAĮ nustatyta tvarka.

Vadovaujantis IAGNTĮ 3 straipsnio 1 dalimi, LAGK ir jos teritoriniai padaliniai sudaromi 4 metams; LAGK ir jos teritorinių padalinių narius skiria Vyriausybė; LAGK ir jos teritorinių padalinių nariais gali būti tik Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą; LAGK ir jos teritorinių padalinių narių kandidatūras, iš jų ir komisijos pirmininko, komisijos pirmininko pavaduotojo bei komisijos pirmininko pavaduotojų teritoriniuose padaliniuose kandidatūras, Vyriausybei teikia teisingumo ministras; LAGK ir jos teritorinių padalinių narių kandidatūras, iš jų komisijos pirmininko pavaduotojo ir komisijos pirmininko pavaduotojų teritoriniuose padaliniuose kandidatūras, teisingumo ministrui gali siūlyti LAGK pirmininkas.

Vadovaujantis MAĮ 148 straipsnio 4 dalimi, MGK nariai skiriami ketveriems metams; MGK nariu gali būti skiriamas asmuo, kuris yra Lietuvos Respublikos pilietis ir turi finansų, teisės ar ekonomikos magistro kvalifikacinį laipsnį arba jį atitinkantį aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip trejų metų darbo stažą mokesčių, muitų ar įmonių teisės srityje; pretendentes į MGK narius Vyriausybės nustatyta tvarka atranka finansų ministro ir teisingumo ministro sudaryta komisija, atsižvelgdama į šioje dalyje nustatytus reikalavimus pretendentes ir pokalbio su pretendentes, per kurį finansų ministro ir teisingumo ministro sudaryta komisija įvertina pretendentes žinias ir įgūdžius, kurių reikia MGK nario funkcijoms atlikti, galimybes panaudoti turimas žinias ir įgūdžius praktikoje, rezultatus; pretendentes atranką organizuoja Finansų ministerija; tas pats asmuo MGK nariu gali būti skiriamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės; MGK narius, iš jų ir MGK pirmininką, Ministro Pirmininko teikimu skiria ir atleidžia Vyriausybė.

Remiantis IAGNTĮ 2 straipsnio 3 dalimi, skundai (pareiškimai) dėl viešojo administravimo subjektų sprendimų, veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus nagrinėjami LAGK ar jos teritoriniuose padaliniuose pagal skundžiamo viešojo administravimo subjekto buveinės vietą.

Vadovaujantis IAGNTĮ 14 straipsnio 3 dalimi, bylos šalių, jų atstovų, liudytojų, specialistų, ekspertų, vertėjų dalyvavimas LAGK posėdžiuose gali būti užtikrinamas naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kitaip); LAGK pirmininko nustatyta tvarka naudojant šias technologijas turi būti užtikrinamas patikimas bylos šalių, jų atstovų, liudytojų, specialistų, ekspertų, vertėjų tapatybės nustatymas ir paaiškinimų, parodymų, klausimų bei prašymų pateikimo objektyvumas. Pagal IAGNTĮ 2 straipsnio 4 dalį, jeigu pareiškėjo dalyvavimas posėdyje užtikrinamas naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kitaip), tokia byla LAGK pirmininko nustatyta tvarka gali būti perduodama nagrinėti bet kuriam LAGK teritoriniam padaliniui.

Vadovaujantis IAGNTĮ 14 straipsnio 7 dalimi, tais atvejais, kai į administracinių ginčų komisijos posėdį neatvyksta nei bylos šalys, nei jų atstovai, nors apie posėdį jiems buvo tinkamai pranešta, administracinių ginčų komisija gali nuspręsti nagrinėti skundą (prašymą) rašytinio proceso tvarka, tai yra nedalyvaujant nei bylos šalims, nei jų atstovams.

Pagal IAGNTĮ 11 straipsnio 3 dalį LAGK reikalaujama medžiaga (įskaitant atsiliepimą į skundą (prašymą)) ar dokumentų kopijos turi būti jai pateikiamos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo reikalavimo gavimo dienos; prireikus LAGK narys, paskirtas pranešėju byloje, šį terminą gali pratęsti. Vadovaujantis IAGNTĮ 12 straipsniu, LAGK paduotas skundas (prašymas) turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo jo priėmimo dienos; prireikus LAGK nario, paskirto pranešėju byloje, sprendimu arba motyvuotu LAGK sprendimu bendras skundo (prašymo) nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų. IAGNTĮ 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad LAGK sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo skundo (prašymo) išnagrinėjimo, bylos šalims nedalyvaujant.

Vadovaujantis ABTĮ 114 straipsnio 1 dalimi, bendrosios kompetencijos ar specializuotas teismas turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą ir nutartimi kreiptis į administracinį teismą prašydamas patikrinti, ar konkretus norminis administracinis aktas (ar jo dalis), kuris turėtų būti taikomas nagrinėjamoje byloje, atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą.

MAĮ 159 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad apskūsti MGK sprendimą dėl mokestinio ginčo taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir MGK, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas.

MAĮ 160 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad prašymą atnaujinti mokestinio ginčo bylos procesą turi teisę paduoti tik mokesčių mokėtojas.

ABTĮ 35 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad už apeliacinį skundą dėl teismo sprendimo mokamas 15 eurų žyminis mokestis. Vadovaujantis minėto straipsnio 3 dalimi, šiame straipsnyje nurodytus skundus (prašymus, pareiškimus) ir jų priedus paduodant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, taip pat išreiškus pageidavimą procesinius dokumentus gauti tik šiomis priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą skundą (prašymą, pareiškimą) mokėtinos žyminio mokesčio sumos; jeigu pareiškėjas bylos nagrinėjimo metu atsisako procesinius dokumentus gauti tik elektroninių ryšių priemonėmis, pareiškėjas primoka trūkstamą žyminio mokesčio dalį.

VAĮ 2 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta administracinio sprendimo sąvoka – tai yra teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei.

Tačiau kai kuriuose kituose aptartuose įstatymuose dar yra vartojami ir kiti terminai – „individualus teisės aktas“, „individualus administracinis aktas“ ar „viešojo administravimo subjekto ar kito asmens teisės aktas“.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama *Dėl administracinių sprendimų apskundimo terminų*

Įstatymų projektais, atsižvelgiant į jau šiuo metu galiojančiuose įstatymuose (ABTĮ 29 straipsnio 2 dalyje, IAGNTĮ 8 straipsnio 2 dalyje) nustatytą dviejų mėnesių terminą apskusti viešojo administravimo subjekto neveikimą (vilkinimą), siūloma numatyti bendrą ilgesnį – dviejų mėnesių – terminą:

1) ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje – administraciniam teismui skundžiant teisės aktą arba administracinį sprendimą ar kitą veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) (išskyrus specialiuose įstatymuose numatytas išimtis);

2) VAI 14 straipsnyje – tam pačiam arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai arba administraciniam teismui skundžiant viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksmą (neveikimą), taip pat vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus (atitinkamai koreguojamas ir VAI 11 straipsnio 3 dalies 5 punktas);

3) IAGNTĮ 8 straipsnio 1 dalyje – LAGK skundžiant administracinį sprendimą ar kitą viešojo administravimo subjekto veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus). Kartu IAGNTĮ 22 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti trumpesnę (15 darbo dienų) terminą skundams dėl tarpinio pobūdžio LAGK sprendimų – dėl termino neatnaujinimo, dėl atsisakymo priimti skundą ar laikyti jį nepaduotu, dėl bylos nutraukimo ir dėl klaidų ištaisymo; šiais atvejais nėra reikalinga išsami faktinių ir teisinių bylos aplinkybių analizė, todėl trumpesnis tarpinių sprendimų apskundimo terminas padėtų užtikrinti greitesnį ginčo nagrinėjimo ikiteismine tvarka procesą;

4) MAĮ 152 straipsnio 1 ir 2 dalyse – centriniam mokesčių administratoriui skundžiant vietos mokesčių administratoriaus sprendimą ir MGK skundžiant centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą. Kartu MAĮ 159 straipsnio 3 dalyje siūloma nuo 20 dienų iki vieno mėnesio pailginti terminą, per kurį teismui skundžiamas centrinio mokesčių administratoriaus arba MGK sprendimas;

5) ATĮ 31² straipsnio 1 dalyje – MGK pateikiant atliekų turėtojų skundus dėl jiems nustatytos (apskaičiuotos) rinkliavos ar įmokos, rinkliavos ar įmokos lengvatų pritaikymo.

Toks – dviejų mėnesių – viešojo administravimo subjektų sprendimų (veiksmų) apskundimo terminas būtų protingas ir sukurtų teisinę prielaidas skundai laiku parengti, kartu padėtų užtikrinti kiekvieno asmens konstitucinę teisę kreiptis į teismą dėl pažeistų jo teisių ar laisvių gynimo. Atsižvelgiant į tai, kad administraciniais teismams rečiau reikės gaišti laiką nagrinėjant asmenų, nespėjusių per vieną mėnesį pateikti skundo, prašymus atnaujinti praleistą terminą skundai paduoti, taip pat priimti patikslintus skundus ar papildomus rašytinius paaiškinimus, siūlomi įstatymų pakeitimai sukurs prielaidas teismams greičiau išnagrinėti gaunamas bylas. Taip pat svarbu pastebėti, kad šie pakeitimai nepailgins paties ginčų nagrinėjimo proceso trukmės bei nesumažins jo operatyvumo ir efektyvumo, kadangi įstatymų projektais iki dviejų mėnesių siūloma pailginti tik pačių administracinių sprendimų apskundimo teismui ar ne teismo tvarka terminą, bet ne LAGK, MGK sprendimų apskundimo teismui terminą ar Regionų administracinio teismo sprendimo apskundimo apeliacine tvarka terminą. Be to, siūlomais įstatymų pakeitimais dėl tam tikrų ginčų perdavimo nagrinėti privaloma ikiteismine tvarka bus sukuriama sumažinti administracinių teismų darbo krūvį ir sutrumpinti bylų nagrinėjimo juose trukmę.

Pastebėtina, kad įstatymų projektais numatomi apskundimo terminai bus panašesni į kitų Europos Sąjungos valstybių narių įstatymuose šiuo metu numatytus kreipimosi į administracinį teismą terminus: antai, Belgijoje, Slovakijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje ir Graikijoje numatyta 60 dienų, Kipre – 75 dienos, Airijoje, Čekijoje, Danijoje, Liuksemburge ir Portugalijoje – 90 dienų terminai. Siūlymų pailginti Lietuvoje nustatytus viešojo administravimo subjektų sprendimų (veiksmų) apskundimo terminus pateikiama ir administracinės teisės mokslo straipsniuose (pvz., [Meškys, L. Terminas skundai paduoti administraciniame procese: teisė kreiptis į teismą vs. Teisinių santykių stabilumas. *Jurisprudencija*, 2024, 31 \(2\), p. 324–338](#)).

Įstatymų projektais kartu siūloma įtvirtinti pereinamojo laikotarpio nuostatas: kai pagal ankstesnį teisinį reguliavimą nustatyti apskundimo terminai nebus pasibaigę, įsigaliojus įstatymų pakeitimams jie bus skaičiuojami taikant naujas nuostatas (pvz., jei pagal ankstesnį teisinį reguliavimą nustatytas vieno mėnesio administracinio sprendimo apskundimo terminas nebus pasibaigęs, įsigaliojus atitinkamo įstatymo pakeitimams jis automatiškai prasitęs iki dviejų mėnesių).

Kartu pastebėtina, kad konkrečius administracinių sprendimų apskundimo ikiteismine tvarka ar teismui terminus nustato ir įvairūs specialieji įstatymai (kuriems ABTĮ 29 straipsnyje suteiktas prioritetas). Dėl jų didelio kiekio jų keitimo poreikis vertintinas atskirai, atsižvelgiant į konkrečių jais reguliuojamų visuomeninių santykių specifiką. Taigi ABTĮ pakeitimo projekte numatoma, kad Vyriausybė iki 2027 m. gruodžio 31 d. pateiks Seimui atskirų sričių visuomeninius santykius reguliuojančių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, skirtus atitinkamų įstatymų suderinamumui su keičiamu ABTĮ 29 straipsniu užtikrinti – t. y. prireikus peržiūrint specialiuosiuose įstatymuose nustatytus administracinių sprendimų apskundimo ikiteismine tvarka ar teismui terminus. Toks siūlymas užtikrina efektyvų teisėkūros procesą – tik Lietuvos Respublikos Seimui pritarus principiniam sprendimui pailginti administracinių sprendimų apskundimo terminą, būtų atliekama itin didelių laiko ir administracinių sąnaudų reikalaujanti specialiųjų įstatymų peržiūra. Kartu svarbu akcentuoti, kad pagal ABTĮ 29 straipsnio 1 dalį šiame įstatyme nustatytas administracinio sprendimo apskundimo terminas taikomas tuomet, jei specialus įstatymas nenustato kitaip. Todėl specialiųjų įstatymų peržiūros laikotarpiu yra (ir bus) užtikrinamas teisinis aiškumas, sistemiškumas ir teisės normų taikymo nuoseklumas: jei specialus įstatymas nustato kitokį (trumpesnę ar ilgesnę) apskundimo terminą, taikomas specialus įstatymas; jei specialus įstatymas nenustato jokio apskundimo termino arba tiesiog nukreipia į ABTĮ, taikomas ABTĮ.

Dėl prašymų dėl laiku nesumokėtos savivaldybės nustatytos rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą išieškojimo iš rinkliavos mokėtojo nagrinėjimo privaloma ikiteismine tvarka MGK

ATĮ 30¹ straipsnio 6 dalyje ir MAĮ 151 straipsnyje siūloma nustatyti, kad prašymai dėl laiku nesumokėtos savivaldybės nustatytos rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą išieškojimo iš rinkliavos mokėtojo privaloma ikiteismine tvarka nagrinėjami MGK. Pastebėtina, kad šiuo metu tokie reikalavimai yra teikiami administraciniam teismui, prašant išduoti teismo įsakymą. Vadovaujantis ABTĮ 131⁴ straipsnio 1 dalimi, išsprendęs pareiškimo dėl teismo įsakymo išdavimo priėmimo klausimą, teismas nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą darbo dieną, išduoda pareiškėjui teismo įsakymą. Taigi šiuo atveju teismas tokio reikalavimo faktinio ir teisinio pagrįstumo nevertina iš esmės, o rinkliavos mokėtojas turi ribotas teises galimybes pateikti savo paaiškinimus dėl įsiskolinimo susidarymo fakto buvimo ir (arba) jo dydžio ir pan. (skolininkas turi tik galimybę pareikšti prieštaravimus pagal ABTĮ 131⁶ straipsnį). Perdavus šių prašymų nagrinėjimą privaloma ikiteismine tvarka MGK, bus sustiprinta skolininkų teisių apsauga – reikalavimai dėl įsiskolinimo išieškojimo MGK bus nagrinėjami iš esmės, įvertinant visas reikšmingas faktines ir teises aplinkybes.

Remiantis Regionų administracinio teismo 2025 m. veiklos ataskaita, 2025 m. teisme gauti 10773 prašymai dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą skolos išieškojimo – tai sudarė apie 60 proc. visų 2025 m. gautų skundų (prašymų, pareiškimų). 2025 m. Regionų administracinis teismas gavo 11 proc. daugiau bylų nei 2024 m. Taigi, perdavus minėtus prašymus privaloma ikiteismine tvarka nagrinėti MGK, sumažės šiuo metu augantis Regionų administracinio teismo darbo krūvis ir tai sudarys prielaidas daugiau laiko ir resursų skirti kitų (sudėtingesnių) bylų nagrinėjimui. Pastebėtina, kad šis pokytis nereiškia savaiminio poreikio peržiūrėti teismams skiriamo finansavimo – teismai šiuo metu skiriamus išteklius, naudojamus minėtų ginčų nagrinėjimui, galės perskirstyti kitų (visų pirma – sudėtingų ir aktualių) bylų, susijusių su verslo ir piliečių teisių užtikrinimu, spartesniam nagrinėjimui. Tai leis racionaliau ir ekonomiškiau naudoti šiuo metu teismams skiriamus valstybės biudžeto asignavimus.

Be to, siekiant užtikrinti efektyvesnę rinkliavos mokėtojo informavimą apie susidariusį įsiskolinimą, ATĮ 30¹ straipsnio 6 dalyje numatoma, kad tokie prašymai gali būti teikiami MGK tik tuomet, kai savivaldybės tarybos patvirtintose ginčų ir skundų nagrinėjimo taisyklėse nustatyta tvarka rinkliavos mokėtojui išsiunčiamas raginimas, sudarant galimybę per ne trumpesnę kaip 10 darbo dienų terminą sumokėti laiku nesumokėtą rinkliavą arba pateikti argumentuotus prieštaravimus. Vadovaujantis MAĮ 155 straipsnio 3 dalimi, šiame raginime rinkliavos mokėtojui pateikiama tiksli informacija apie reikalavimo pagrindą, laiku nesumokėtos rinkliavos dydį, įskaitant kitas pagal sutartį ar įstatymus mokėtinas sumas, kai jų reikalaujama, ir laikotarpį, už kurį susidarė laiku nesumokėta rinkliava. MAĮ 155 straipsnio 3 dalyje kartu nurodoma, kad, paduodant prašymą MGK dėl įsiskolinimo išieškojimo, pateikiama ir išsami informacija apie raginimo išsiuntimą rinkliavos mokėtojui ir rinkliavos mokėtojo prieštaravimų gavimą (jei tokie buvo gauti); gavusį šį prašymą, MGK sudarys galimybę rinkliavos mokėtojui pateikti atsiliepimą raštu.

Atsižvelgiant į tikėtinai didelį tokių MGK nagrinėtinų prašymų skaičių bei į tai, kad šio pobūdžio bylose įprastai susiklosto standartinės (panašaus pobūdžio) situacijos, MAĮ 155 straipsnio 6 dalyje numatoma, kad tokius prašymus nagrinės ir sprendimus MGK vardu dėl jų priims vienas MGK narys. Tačiau MGK pirmininkas, atsižvelgdamas į ginčo sudėtingumą, turės teisę tokį prašymą perduoti nagrinėti pilnos sudėties MGK.

ATĮ 30¹ straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad MGK sprendimas, kuriuo patenkinamas prašymas dėl minėto įsiskolinimo išieškojimo, bus laikomas vykdomuoju dokumentu ir suėjus MAĮ nurodytam jo apskundimo terminui galės būti priverstinai vykdomas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) nustatyta tvarka.

Siekiant, kad visus panašaus pobūdžio ginčus nagrinėtų MGK ir būtų formuojama nuosekli šių ginčų nagrinėjimo praktika, siūloma ir ATĮ 31² straipsnio 1 dalyje (keičiant nuostatos redakciją, įsigaliosiančią 2026 m. birželio 1 d.) bei MAĮ 151 straipsnyje numatyti, kad atliekų turėtojų skundai dėl jiems nustatytos (apskaičiuotos) rinkliavos ar įmokos, rinkliavos ar įmokos lengvatų pritaikymo privaloma ikiteismine tvarka nagrinėjami MGK. Siekiant teisinio aiškumo ir proceso efektyvumo, ATĮ 31² straipsnio 1 dalyje kartu patikslinama, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus ar juridinio asmens, savivaldybės pavedimu atliekančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas, sprendimo apskundimas savivaldybės vykdomajai institucijai ar jos įgaliotam asmeniui nėra privalomas – kitaip tariant, bet kurio iš šioje dalyje nurodyto subjekto, išnagrinėjusio skundą (komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus, juridinio asmens, savivaldybės pavedimu atliekančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas, savivaldybės vykdomosios institucijos ar jos įgalioto asmens), sprendimas gali būti skundžiamas privaloma ikiteismine tvarka tiesiogiai MGK.

Laikytina, kad visų šių ginčų priskyrimas MGK yra jai būdinga kompetencija, kadangi priskiriami tik tie ginčai, kurie yra susiję su įstatymų nustatytais viešojo pobūdžio pinigėmis prievolėmis.

Dėl kitų MGK privaloma ikiteismine tvarka nagrinėjamų ginčų

Siekiant dar geriau išnaudoti MGK sukaupią patirtį ir kompetenciją nagrinėjant ginčus, MAĮ pakeitimo projektu siūloma išplėsti MGK kompetenciją – MAĮ 151 straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti, kad MGK privaloma ikiteismine tvarka nagrinėja tam tikrus su mokestinėmis prievolėmis susijusius ginčus. MGK kompetenciją papildžius ginčais dėl perskaičiuojamo mokestinio laikotarpio nuostolių, būtų užtikrinama, kad asmuo, nesutinkantis ne tik su mokesčių administratoriaus patikrinimo metu apskaičiuota mokestine prievole, bet ir su mokestinių nuostolių sumų nustatymu, galėtų savo teises ginti vienoje institucijoje. Be to, tikslinga MGK priskirti ir ginčus dėl privalomosios kilmės ar tarifinės informacijos išdavimo administruojant muitus, kurie susiję su muitų prievolėmis. MGK taip pat nagrinėtų ginčus dėl mokestinės prievolės nustatymo mokesčių mokėtojai nepateikus deklaracijos (MAĮ 104¹ str.). Taip pat siūloma, kad MGK nagrinėtų ginčus pagal skundus (prašymus), kurių nagrinėjimą taikant ikiteisminę mokestinio ginčo nagrinėjimo procedūrą numato kiti įstatymai (pvz., Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 11 straipsnio 5 dalis).

Su mokestinių prievolių atsiradimu susijusių ginčų nagrinėjimas vienoje ikiteisminėje institucijoje (MGK) padės asmenims paprasčiau ir aiškiau apginti savo teises. Asmuo, nesutinkantis ne tik su mokesčių administratoriaus patikrinimo metu apskaičiuota mokestine prievole, bet ir su mokestinių nuostolių sumų nustatymu, privalomosios kilmės ar tarifinės informacijos išdavimo administruojant muitus ir kt., galės savo teises apginti vienoje specializuotoje institucijoje, taikant vieningas procedūras.

MĮ 38 straipsnyje siūlomi redakcinio pobūdžio pakeitimai, suderinant su MAĮ siūlomais pakeitimais.

Dėl reikalavimų LAGK ir MGK nariams ir jų atrankos tvarkos

Atsižvelgiant į svarbų LAGK, kaip ikiteisminės administracinių ginčų nagrinėjimo institucijos vaidmenį nagrinėjant ginčus ir ginant asmenų pažeistas teises ir įstatymų saugomus interesus, siūloma tobulinti IAGNTĮ 3 straipsnio 1 dalies nuostatas dėl LAGK formavimo, iš esmės remiantis šiuo metu galiojančios MAĮ 148 straipsnio 4 dalies pavyzdžiu dėl MGK formavimo:

- įtvirtinamas reikalavimas LAGK nariams turėti aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą – teisės bakalauro ir teisės magistro kvalifikacinius laipsnius arba teisininko profesinį kvalifikacinį laipsnį (vienpakopį teisinį universitetinį išsilavinimą); toks reikalavimas Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje yra keliamas ir teisėjams;

- įtvirtinamas reikalavimas LAGK nariams turėti ne mažesnę kaip 3 metų teisinio darbo stažą, siekiant užtikrinti, kad į LAGK narius būtų pritraukiami kuo platesnės kompetencijas ir teisinę patirtį įgiję specialistai. Teisinio darbo stažas bus skaičiuojamas nuo tada, kai asmuo įgijo teisės bakalauro arba teisės magistro kvalifikacinius laipsnius, arba teisininko profesinį kvalifikacinį ir pradėjo dirbti teisinį darbą;

- įstatymo lygiu detalizuojama LAGK narių atrankos tvarka – numatoma, kad jų kandidatūras teisingumo ministro nustatyta tvarka atranka teisingumo ministro sudaryta komisija (toliau – Komisija). Komisija atsižvelgia į įstatyme nustatytus reikalavimus kandidatams ir pokalbio su kandidatais, per kurį įvertinamos kandidato žinios ir įgūdžiai, kurių reikia LAGK narių funkcijoms atlikti, taip pat galimybės panaudoti turimas žinias ir įgūdžius praktikoje, rezultatus. Kandidatų atranką organizuoja Teisingumo ministerija. Šie pakeitimai užtikrins didesnę teisinį aiškumą bei objektyvumą, organizuojant atrankos procesą;

- detalizavus LAGK narių atrankos procesą, kaip perteklinės siūloma atsisakyti nuostatos, kad LAGK narių kandidatūras, iš jų komisijos pirmininko pavaduotojo ir komisijos pirmininko pavaduotojų teritoriniuose padaliniuose kandidatūras, teisingumo ministrui gali siūlyti LAGK pirmininkas.

Remiantis šiuo metu galiojančios IAGNTĮ 3 straipsnio 1 dalies pavyzdžiu, kad LAGK narių kadencijų skaičius nėra ribojamas, MAĮ 148 straipsnio 4 dalyje analogiškai siūloma atsisakyti ir nustatyto apribojimo tą patį asmenį MGK nariu skirti ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės. Toks ribojimas nebūtų taikomas ir MGK narį skiriant MGK pirmininku. Be to, siūloma pailginti LAGK ir MGK narių kadencijos trukmę nuo ketverių iki penkerių metų. Šiame kontekste, be kita ko, atsižvelgiama į užsienio valstybių praktiką, pagal kurią analogiškų ikiteisminių mokestinių ginčų nagrinėjančių institucijų narių kadencijos yra ilgesnės, pvz.: Danijos Nacionalinio mokesčių tribunolo nario kadencijos trukmė – šešeri metai; Airijos Mokesčių apeliacinės komisijos nario kadencijos trukmė – septyneri metai. Būtent penkerių metų kadencija yra nustatyta ir kai kurių kitų Lietuvoje veikiančių kolegialių institucijų nariams – pvz., Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nariams (Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 7 straipsnio 3 dalis). Pagal Teismų įstatymo 57 straipsnio nuostatas, galiojusias iki 2008 m., pirmą kartą asmuo į apylinkės teismo teisėjo pareigas taip pat buvo skiriamas penkerių metų laikotarpiui.

Per ilgesnės trukmės kadenciją (ir atsisakius jų skaičiaus ribojimo) LAGK ir MGK nariai sukaupę platesnės apimties specifinių žinių atitinkamai administracinės ir mokesčių teisės srityje bei galėtų jas panaudoti ilgesnį laikotarpį. MGK narių veiklos kokybę ir nepriklausomumą užtikrina ne formalus kadencijų skaičiaus ribojimas, o skaidri atrankos procedūra, aukšti profesinės kvalifikacijos, nepriekaištingos reputacijos kriterijai. Atsižvelgiant į MGK nagrinėjamų mokestinių klausimų sudėtingumą ir specializuotos kompetencijos poreikį, taip pat į ribotą šios specifinės srities ekspertų ratą, dviejų kadencijų apribojimo atsisakymas leistų išsaugoti institucinę patirtį bei užtikrinti nuoseklią ir kokybišką mokestinių ginčų nagrinėjimo praktiką. Galimybė ilgesnį laikotarpį užimti šias pareigas turėtų sudaryti prielaidas pritraukti į MGK narius bei išlaikyti aukštos kvalifikacijos ekspertus, turinčius reikšmingos patirties tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuje. Svarbu pažymėti, kad, pasibaigus MGK nario kadencijai, paskyrimas kitai kadencijai nėra automatinis – kiekvienu atveju organizuojama nauja atranka.

Kartu pažymėtina, kad pasitaiko atvejų, kai bylos nagrinėjimas užsitęsia ilgesnį laiką (pvz., kai MGK kreipiasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą arba kai byla stabdoma dėl tam tikrų faktų nustatymo ir pan.), ir tokiais atvejais mokestinio ginčo nagrinėjimą MGK tenka užbaigti naujai paskirtiems nariams.

Naujieji reikalavimai bus taikomi, formuojant naujos sudėties LAGK ir skiriant naujus MGK narius.

Be to, MAĮ atsisakoma nuostatų dėl tarnybinių nuobaudų taikymo MGK nariams. Kartu atsisakoma ir nuostatų dėl MGK narių skatinimo. Laikytina, kad šios nuostatos nėra suderinamos su MGK, kaip nepriklausomos ir nešališkos ginčų ikiteisminio nagrinėjimo institucijos, statusu (tokių nuostatų nėra ir IAGNTĮ).

Dėl ginčų teritorinio priskirtinumo taisyklės

Siekiant priartinti skundų nagrinėjimą LAGK prie pareiškėjų gyvenamosios vietos (buveinės), pagerinti asmenų prieigą prie ginčų nagrinėjimo, vadovaujantis analogiškais ABTĮ 31 straipsnio 1 dalies nuostatomis dėl administracinių bylų teisingumo teismams, IAGNTĮ 5 straipsnio 5 dalyje numatoma, kad skundas (prašymas) būtų nagrinėjamas LAGK ar jos teritoriniame padalinyje, kurio (kurios) veiklos teritorijoje yra pareiškėjo gyvenamoji vieta (buveinė). Tokia siūloma taisyklė ypač aktuali LAGK nagrinėjant skundus dėl Agentūros sprendimų, kuriuos pateikia asmenys su negalia.

Taip pat siūloma nustatyti taisyklės dėl skundo (prašymo) nagrinėjimo vietos tais atvejais, kai skundą (prašymą) paduoda pareiškėjas, kurio gyvenamoji vieta (buveinė) yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, ar kai skundą (prašymą) paduoda keli pareiškėjai. Skundų padavimo procesą palengvins ir siūloma IAGNTĮ 5 straipsnio 4 dalies nuostata, pagal kurią skundas (prašymas) paduodamas LAGK ar bet kuriam jos teritoriniam padaliniui, o kiti procesiniai dokumentai – LAGK ar jos teritoriniam padaliniui, kuriame nagrinėjamas skundas (prašymas) (analogiškai kaip ABTĮ 31 straipsnio 3 dalyje). Be to, šie pakeitimai sudarys sąlygas tolygiau paskirstyti gautus skundus tarp LAGK ir jos teritorinių padalinių ir vienodinti visų LAGK narių darbo krūvį. Remiantis LAGK pateiktais statistiniais duomenimis, 2024 m. LAGK nario darbo krūvis mažiausiai skundų gaunančiame LAGK teritoriniame padalinyje nuo daugiausiai jų gaunančio LAGK padalinio skyrėsi 3,5 karto (pvz., Panevėžio apygardos skyriuje vienam nariui teko 41 skundas, LAGK (Vilniuje) – 146 skundai). LAGK (Vilniuje, 7 nariai) išnagrinėja 48,5 proc., tuo tarpu LAGK teritoriniai padaliniai (iš viso 20 narių) – 51,5 proc. visų ginčų. Taigi, tarp LAGK ir jos teritorinių padalinių susidaro darbo krūvio netolygumas dėl galiojančios ginčo teritorinio priskirtinumo taisyklės, pagal kurią skundas (prašymas) paduodamas pagal viešojo administravimo subjekto, kurio sprendimas skundžiamas, buveinės vietą.

Dėl kitų procedūrinio pobūdžio pakeitimų

Siekiant aiškiau reglamentuoti bylų nagrinėjimą LAGK rašytinio proceso tvarka, IAGNTĮ 7 straipsnio 2 dalis papildoma nauju 10 punktu, jame numatant, kad LAGK paduodamame skunde (prašyme) turi būti nurodytas pareiškėjo pageidavimas dėl bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka. Atitinkamai patikslinama IAGNTĮ 14 straipsnio 7 dalis ir įtvirtinama, kad LAGK galės nuspręsti skundą (prašymą) nagrinėti rašytinio proceso tvarka ir tais atvejais, kai tokį pageidavimą nurodys pareiškėjas.

Sudarant tinkamesnes teisinės prielaidas dėl pareiškėjo dalyvavimo LAGK posėdžiuose, naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kitaip), IAGNTĮ 7 straipsnio 2 dalis papildoma nauju 11 punktu, jame numatant, kad LAGK paduodamame skunde (prašyme) turi būti nurodytas pareiškėjo pageidavimas dėl bylos nagrinėjimo naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas ir (arba) reikalavimas užtikrinti jam ir (ar) jo atstovui galimybę pasinaudoti LAGK informacinėmis ir elektroninių ryšių LAGK ar jos teritorinio padalinio patalpose.

Kartu siūloma, papildant galiojančią IAGNTĮ 2 straipsnio 4 dalies nuostatą ir sistemiškai tai įtvirtinant IAGNTĮ 5 straipsnio naujoje 7 dalyje, numatyti, kad ne tik tais atvejais, kai pareiškėjo dalyvavimas posėdyje užtikrinamas naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kitaip), bet ir tais atvejais, kai byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, tokia byla LAGK pirmininko nustatyta tvarka gali būti perduodama nagrinėti LAGK ar bet kuriam jos teritoriniam padaliniui, netaikant bendrų teritorinio priskirtinumo taisyklių. Toks siūlymas leis tolygiau subalansuoti darbo krūvį tarp LAGK ir jos teritorinių padalinių.

Atsižvelgiant į praktikoje išryškėjusią problemą, kad institucijos nespėja per 5 darbo dienas pateikti LAGK reikalaujamą medžiagą (įskaitant atsiliepimą į skundą (prašymą)), siūloma šį terminą pailginti iki 8 darbo dienų (IAGNTĮ 11 straipsnio 3 dalis). Atitinkamai siūloma nežymiai – nuo 3 iki 4 darbo dienų – pailginti LAGK sprendimo priėmimo terminą, išnagrinėjus skundą (prašymą) (IAGNTĮ 19 straipsnio 1 dalis). Įvertinus tai, kad LAGK nagrinėjamos bylos nuosekliai sudėtingėja, taip pat atsižvelgiant į tai, kad pagal IAGNTĮ 12 straipsnio 2 dalį nėra visiškai aišku, kiek kartu bendras skundo (prašymo) nagrinėjimo LAGK terminas gali būti pratęstas 10 darbo dienų, siūloma įtvirtinti, kad toks pratęsimas galimas vieną kartą ir ne ilgiau kaip 20 darbo dienų.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 1 punktą, pagal kurį viena iš biudžetinės įstaigos vadovo pareigų yra organizuoti biudžetinės įstaigos darbą, kad būtų įgyvendinami biudžetinės įstaigos veiklos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos, taip pat į LAGK nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 817, 12 punktą, pagal kurį LAGK darbą organizuoja ir LAGK vadovauja Komisijos pirmininkas, ir siekiant teisinio aiškumo, IAGNTĮ 4 straipsnio 6 dalyje įtvirtinama LAGK pirmininko teisė suteikti komisijos pirmininko pavaduotojui, komisijos pirmininko pavaduotojams teritoriniuose padaliniuose ir kitiems komisijos ir jos teritorinių padalinių nariams atostogas, papildomas poilsio dienas, siųsti juos į komandiruotes ir priimti kitus sprendimus, susijusius su jų tarnybos santykiais, išskyrus sprendimus dėl skyrimo į pareigas ir atleidimo iš jų. Analogiška LAGK pirmininko teisė šiuo metu įtvirtinta LAGK nuostatų 14.3 papunktyje.

Siekiant didinti LAGK ir MGK veiklos efektyvumą ir sustiprinti jų įgaliojimus, nagrinėjant administracinius ginčus, ABTĮ 114 straipsnio 1 dalyje numatoma, kad ne tik bendrosios kompetencijos ar specializuotas teismas, bet ir LAGK bei MGK turės teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į administracinį teismą su prašymu patikrinti, ar konkretus norminis administracinis aktas (ar jo dalis), kuris turėtų būti taikomas nagrinėjamoje byloje, atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą. IAGNTĮ pakeitimo projekte ir MAĮ pakeitimo projekte atitinkamai įtraukiamos nuostatos dėl bylos nagrinėjimo sustabdymo, kol bus tiriamas norminio administracinio akto teisėtumas. Pastebėtina, kad ne tik teismams, bet ir ikiteismine tvarka ginčus nagrinėjančioms institucijoms (LAGK ir MGK) savo veikloje tenka vadovautis norminiais administraciniais aktais. Siekiant, kad kilusios abejonės dėl norminio administracinio akto teisėtumo būtų pašalintos jau ikiteisminėje ginčo nagrinėjimo stadijoje, LAGK ir MGK suteiktini įgaliojimai kreiptis į administracinius teismus dėl atitinkamo akto teisėtumo įvertinimo. Tai turėtų teigiamą įtaką proceso operatyvumui ir efektyvumui, nes ginčo nagrinėjimas iš esmės daugeliu atveju nepersikeltų į teismą (atsižvelgiant į tai, kad tik nedidelė dalis LAGK ir MGK sprendimų yra apskundžiami teismui).

Be to, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo nutarimuose pateiktus išaiškinimus, ABTĮ, IAGNTĮ ir MAĮ pakeitimo projektuose patikslinama, kad administraciniai teismai taip pat tikrina, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka Konstituciją. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose konstatavo, kad šiuo metu ABTĮ ir kitais įstatymais yra nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad spręsti dėl kitų teisėkūros subjektų išleistų (taigi ne Seimo, Respublikos Prezidento ar Vyriausybės išleistų ir ne priimtų referendumu) teisės aktų (jų dalių) atitikties aukštesnės galios teisės aktams, *inter alia* (ir pirmiausia) Konstitucijai, yra priskirta administracinių teismų jurisdikcijai (pvz., 2006 m. kovo 28 d., 2018 m. gruodžio 14 d. nutarimai); jeigu administracinis teismas tokį teisės aktą pripažįsta prieštaraujančiu Konstitucijai (kitam aukštesnės galios teisės aktui), toks šio teismo sprendimas pagal Konstituciją ir įstatymus turi *erga omnes* poveikį visai atitinkamų teisės aktų (jų dalių) taikymo praktikai (pvz., 2007 m. spalio 24 d., 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimai). Norminių administracinių aktų atitiktis Konstitucijai jau ir šiuo metu yra vertinama administracinių teismų praktikoje (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. vasario 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-1-525/2025). Taigi šiais pakeitimais nėra sukurama nauja administracinių teismų kompetencija, o tik siekiama didesnio teisinio aiškumo ir teisės normų nuoseklumo. Šiame kontekste svarbu pastebėti, kad pagal ABTĮ 18 straipsnio 1 dalį administraciniai teismai nesprenžia bylų, kurios yra priskirtos Konstitucinio Teismo kompetencijai (t. y. negali tirti Respublikos Prezidento, Seimo, Vyriausybės aktų atitikties Konstitucijai). Taigi galiojantys įstatymai įtvirtina aiškią atskirtį tarp Konstitucinio Teismo ir administracinių teismų kompetencijos, vertinant norminių aktų teisėtumą (įskaitant ir jų atitiktį Konstitucijai).

MAĮ 159 straipsnio 2 dalyje atsisakoma apribojimo, kad centrinis mokesčių administratorius turi teisę apskųsti MGK sprendimą dėl mokestinio ginčo tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir MGK, sprendami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas (tokio apribojimo nėra ir skundžiant LAGK sprendimus). Taip pat MAĮ 160 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad tais atvejais, kai galutinį sprendimą mokestinio ginčo byloje priėmė MGK, prašymą dėl mokestinio ginčo bylos proceso atnaujinimo turi teisę paduoti ne tik mokesčių mokėtojas, bet ir centrinis mokesčių administratorius. Šiais pakeitimais ne tik užtikrinamas ginčo šalių lygiateisiškumas, bet ir viešojo intereso apsauga, taip pat platesnės galimybės formuoti vienodą teismų praktiką mokestinių ginčų bylose tiek teisės, tiek fakto klausimais. Papildomai pastebėtina, kad centrinis mokesčių administratorius, skųsdamas MGK sprendimą, privalo atsižvelgti į finansų ministro patvirtintus sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijus (MAĮ 159 straipsnio 5 dalis). Pasiūlymas dėl centrinio mokesčių administratoriaus teisės inicijuoti mokestinio ginčo bylos proceso atnaujinimą grindžiamas dar ir tuo, kad aplinkybės, sudarančios mokestinio ginčo bylos proceso atnaujinimo pagrindą, gali paaiškėti ir būti žinomos tik mokesčių administratoriui.

MAĮ pakeitimo projekte taip pat įtraukiamos nuostatos (pvz., dėl MGK priimamų sprendimų rūšių), kuriomis siekiama patikslinti ginčų nagrinėjimo MGK tvarką bei susijusius procedūrinius terminus.

ABTĮ 35 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad už apeliacinį skundą dėl teismo sprendimo mokamas 30 eurų žyminis mokestis (vietoj šiuo metu nustatyto 15 eurų žyminio mokesčio), t. y., šis mokestis bus tokio paties dydžio, kaip ir skundą (prašymą, pareiškimą) paduodant pirmosios instancijos teismui (ABTĮ 35 straipsnio 1 dalis). Taip suvienodinamos žyminio mokesčio už apeliacinį skundą mokėjimo taisyklės administraciniame ir civiliniame procese – vadovaujantis CPK 80 straipsnio 4 dalimi, civilinėse bylose už apeliacinius skundus mokamas tokio paties dydžio žyminis mokestis, koks mokėtinas pareiškiant ieškinį.

Taip pat siūloma atsisakyti ABTĮ 35 straipsnio 3 dalies nuostatos, pagal kurią šiame straipsnyje nurodytus skundus (prašymus, pareiškimus) ir jų priedus paduodant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, taip pat išreiškus pageidavimą procesinius dokumentus gauti tik šiomis priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą skundą (prašymą, pareiškimą) mokėtinos žyminio mokesčio sumos. Kadangi žyminis mokestis už teismui paduodamą skundą (prašymą, pareiškimą) ir taip yra ir liks santykinai nedidelis, laikytina, kad nėra tikslinga papildomai jį mažinti, jei procesiniai dokumentai pateikiami teismui ir išreiškiamas pageidavimas juos gauti tik elektroninių ryšių priemonėmis. Remiantis teismų veiklos apžvalga, 2025 m. elektroninės administracinės bylos jau sudarė 87 proc. visų teismuose išnagrinėtų administracinių bylų. Nuolat auganti elektroninių bylų teismuose dalis parodo, kad proceso dalyviai jau ir šiuo metu labai aktyviai naudojami elektroninių ryšių priemonėmis, todėl labai tikėtina, kad vien žyminio mokesčio (kuris administraciniame procese yra santykinai nedidelis – 30 eurų) lengvatos atsisakymas nepakeistų šio susiformavusio įpročio. Vertinant sistemiškai, žyminio mokesčio lengvatų taikymas tikslingas tik tuomet, kai jomis siekiama konkretaus tikslo. Aptariamu atveju laikytina, kad valstybės tikslas paskatinti proceso šalis naudotis elektroninių ryšių priemonėmis, teikiant procesinius dokumentus teismams ir gaunant juos iš teismų, didžiaja dalimi yra jau pasiektas. Žyminio mokesčio lengvatos atsisakymas kartu užtikrins didesnes valstybės biudžeto pajamas. CPK šiuo metu nėra peržiūrimas (nesiūloma jo keisti) nei šiuo, nei kitais aspektais, nes įstatymų projektų paketo tikslas yra efektyvinti būtent administracinių ginčų nagrinėjimą. Be to, CPK yra nustatyti didesni žyminiai mokesčiai nei ABTĮ, todėl reikalinga papildoma analizė, ar analogiškos lengvatos atsisakymas civiliniame procese būtų pagrįstas ir ar

neturėtų neigiamos įtakos elektroninių ryšių priemonių naudojimo mastui civilinėse bylose. Tokia analizė galėtų būti atliekama ateityje, peržiūrint civilinio proceso teisinį reglamentavimą.

Dėl terminijos suvienodinimo

Siekiant suvienodinti skirtinguose įstatymuose naudojamą terminiją ir atsižvelgiant į VAI 2 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą administracinio sprendimo sąvoką, įstatymų projektuose „individualaus teisės akto“, „individualaus administracinio akto“ ar „viešojo administravimo subjekto ar kito asmens teisės akto“ terminai keičiami „administracinio sprendimo“ terminu. Tai yra terminologinio pobūdžio pakeitimas, kuriuo nėra siekiama kitų teisinių pasekmių; toks pakeitimas šiuo etapu atliekamas tik tuose teisės aktuose, kuriuos siūloma keisti ir kitais aspektais. Pažymėtina, kad kitų įstatymų, kuriuose vartojami skirtingi terminai, suderinamumo klausimas sistemiskai spręstinas, ateityje peržiūrint atitinkamus teisės aktus.

Dėl įstatymų įsigaliojimo

Siekiant, kad visos institucijos turėtų pakankamai laiko tinkamai pasirengti įstatymų projektais siūlomiems pokyčiams, taip pat prireikus peržiūrėti įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus, siūloma, kad įstatymų pakeitimai įsigaliotų vėliau – 2027 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir priemonės, kurių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma. Siūlomi pakeitimai sudarys prielaidas asmenims efektyviau apginti pažeistas teises teisme ar ne teismo tvarka, padidins ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo prieinamumą pareiškėjams, leis koncentruoti su mokestinėmis prievolėmis susijusių ginčų nagrinėjimą ikiteismine tvarka vienoje institucijoje.

Siūlomais pakeitimais palengvinama administracinė našta gyventojams, skundžiantiems administracinius sprendimus; be to, ne sukuriamą, o tik perskirstoma administracinė našta institucijoms.

Plačiau teigiamos siūlomo teisinio reguliavimo teisinės pasekmės atskleistos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje.

6. Priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai bei korupcijai neturės. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 7 punktu, atliktas keičiamų MAĮ 148 straipsnio 4 dalies ir IAGNTĮ 3 straipsnio 1 dalies nuostatų antikorupcinis vertinimas. Pridedama įstatymų projektų antikorupcinio vertinimo pažyma.

7. Įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų priėmimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai neigiamos įtakos neturės. Tam tikrais atvejais, kai į administracinius teismus kreipiasi verslo subjektai (pvz., konkurencijos, aplinkos apsaugos ir kt. klausimais), įstatymų projektais siūlomi pakeitimai sudarys palankesnes sąlygas šių subjektų (ypač mažų įmonių) pažeistų teisių gynimui.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams. Įstatymų projektai susiję su Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439, nuostatų įgyvendinimu. Įstatymų projektais įgyvendinami šie Vyriausybės 2025 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. 895 patvirtinto Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 7.4.1 ir 7.4.9 veiksmai.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

ABTĮ pakeitimo projekte numatoma, kad Vyriausybė iki 2027 m. gruodžio 31 d. pateiks Seimui atskirų sričių visuomeninius santykius reguliuojančių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, skirtus atitinkamų įstatymų suderinamumui su keičiamu ABTĮ 29 straipsniu užtikrinti – t. y. prireikus peržiūrint specialiuosiuose įstatymuose nustatytus administracinių sprendimų apskundimo ikiteismine tvarka ar teismui terminus.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, jų sąvokų ir terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, juose nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentus bei tarptautinių teismų praktiką.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai

Teisingumo ministras iki 2026 m. gruodžio 31 d. turės patvirtinti LAGK ir jos teritorinių padalinių narių kandidatūrų atrankos tvarką.

Savivaldybių tarybos iki 2026 m. gruodžio 31 d. turės pakeisti pagal ATĮ patvirtintas ginčų ir skundų nagrinėjimo taisykles ir jose numatyti, kokia tvarka savivaldybės nustatytos rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą mokėtojai yra išsiunčiamas raginimas, sudarant galimybę per jame nurodytą terminą sumokėti laiku nesumokėtą rinkliavą arba pateikti argumentuotus prieštaravimus.

LAGK, MGK, VMI, Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos iki 2026 m. gruodžio 31 d. turės peržiūrėti ir prireikus pakoreguoti vidinius teisės aktus, siekiant tinkamai įgyvendinti įstatymų projektais siūlomus pokyčius.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Remiantis MGK atliktais preliminariais skaičiavimais, įgyvendinant įstatymų projektais teikiamus pokyčius (visų pirma – dėl priskiriamų naujų funkcijų, t. y. naujų kategorijų ginčų, kuriuos MGK nagrinės privaloma ikiteismine tvarka), įvertinus papildomas bylų tvarkymo, dokumentų registravimo ir siuntimo išlaidas bei darbo užmokestį, MGK 2027 m. papildomai reikėtų 398 tūkst. Eur lėšų (2028-2029 m. – 380 tūkst. Eur lėšų). Pridedamas aiškinamojo rašto priedas su detaliu papildomų lėšų poreikio pagrindimu.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymų projektus specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „*administracinis ginčas*“, „*mokestinis ginčas*“, „*administracinis sprendimas*“, „*atliekų tvarkymas*“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.